

МІСТЕЦТВО

№1-2 (60-61) Січень-лютий 2016 р.

Газета Київського державного інституту декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Напередодні весни

8 березня ми традиційно відзначаємо Міжнародний жіночий день.

Милі нашому серцю жінки! Ми пишаємося й радіємо, що маємо щастя працювати поруч з окриленими творчістю майстрами, які присвятили своє життя мистецтву.

Щиро, від усієї душі вітаємо вас із святом пробудження весни, яке от-от прийде до нас! Нехай кожен ваш день буде сонячним і неповторним, а навколо вас панують любов, гармонія і на вашу честь звучить чарівна музика!

Будьте завжди усміхненими, гарними й успішними, сповненими надій та оптимізму! Усі квіти землі до ваших ніг!

З глибокою повагою
Чоловіки інституту.

НАШІ МЕДАЛІСТИ

Під егідою Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки України відбувся V Всеукраїнський студентський фестиваль виставкових технологій «ЕКСПО-ЗІРКА» в рамках міжнародної спеціалізованої виставки «Освіта та кар'єра – День студента 2015».

Із задоволенням повідомляємо приємну новину: представниці нашого інституту Яна Штапір у номінації «Дизайн виставкового приміщення» та Ірина Вале у номінації «Дизайн виставкового стенду» нагороджені Дипломами за I місце а також Золотими медалями. Ольга Сотрута у номінації «Дизайн виставкового приміщення» отримала диплом за II місце та срібну медаль. Вітаємо вас, переможці, пишаємося вами!

МУЖНІЙ КРОК

Студентка п'ятого курсу факультету ДПМ нашого інституту Олена Владимірова взяла участь у масштабному художньому проєкті мариупольських митців, мета якого прикрасити прифронтове місто графіті під загальною назвою «Дух часу». Монументальний твір молодій художниці (м'юрал) в техніці стріт-арт це ретроспективне зображення героїв України: воїн часів Київської Русі, український козак, бійці УПА. У центрі композиції воїн батальйону «Азов». Тих, хто виборював у всі часи незалежність та соборність України.

Ініціатори арт-проєкту узгодили мистецький перформенс з місцевою владою, а «цивільний корпус Азову» теж долучився до роботи і заґрунтував стіну для малюнка. Бійці навіть охороняли Олену під час роботи.

Та на жаль, через чотири дні після презентації м'юралу художниці, невідомі вандали замастили синьою фарбою обличчя воїнів. Сама Олена Владимірова, яка попри навчання в інституті, ще й активно допомагає бійцям батальйону «Азов», назвала витівку невідомих «бандитською».

Приємно, що деякі студенти нашого інституту займають активну громадянську позицію і попри всі труднощі не заціклюються на чистому мистецтві, не шукають себе в мистецтві, а знаходять мистецтво в собі.

На XXX ювілейній виставці «Ювелір-Експо-Україна-2015» випускник нашого інституту Павло АВДЄЄВ у конкурсі «Краща ювелірна прикраса року» за креативність набору кольє «Азь, буки, веде» отримав Диплом. Цей документ підписав голова конкурсної комісії, президент Асоціації ювелірів України Г. І. Мажаровський.

Щиро вітаємо Павла Авдєєва а також його керівника А. В. Кулігіна з творчим успіхом, віримо у подальші перемоги.

До Дня відкритих дверей, який уперше пройшов у новому 2016 році 30 січня, готувалися і керівники інституту, і декани факультетів, і завідувачі кафедр.

Шановні друзі, – звернувся до присутніх завідувач кафедри рисунка Василь Шпак, – сподіваємось, що ви по закінченні школи пов'яжете свою подальшу долю з нашим мистецьким закладом, який новий ім'я відомого художника –монументаліста Михайла Бойчука. Яку б спеціалізацію ви не обрали, мовив далі В.Шпак, вас навчатимуть відомі мистці, народні художники України, заслужені діячі мистецтв України, провідні дизайнери. Потрібно лише ваше бажання і почуття відповідальності.

Про особливості підготовки з різних спеціалізацій, про організацію навчання, про діяльність кафедр говорили на зустрічі декан факультету Володимир Грищенко, завідувач кафедри ХТМК Василь Андріяшко, доцент кафедри МДЖ Василь Лашко.

ДЕНЬ ВІКРИТИХ ДВЕРЕЙ

Завідувач підготовчих курсів Василь Шпак зупинився на академічних дисциплінах, зокрема, рисунку, який є основою для здобуття будь-якої спеціалізації. Він детально розповів про роботу підготовчих курсів, про можливість бажаючих підвищити творчі можливості перед вступними іспитами.

Присутнім були представлені зразки екзаменаційних робіт вступників минулого року з живопису, рисунка та

композиції. Гості відвідали кафедри факультету дизайну. Майбутніх абітурієнтів цікавили конкретні питання, пов'язані зі вступом до мистецького закладу. Ксенія Склярова приїхала із Запоріжжя. Її мрія навчатися після закінчення коледжу на кафедрі МДЖ. У майбутньому бачить себе дизайнером-графіком В'ячеслав Вшивкін з Броварів. Хлопця супроводжував на День відкритих дверей його батько військо-

вий капелан Володимир, який вже півтора року служить в АТО. Такою ж стежкою сподівається йти й Анастасія Мешковська з Києва, адже її мама Олена також творча людина.

Викладачі, які брали участь у цій події, побажали майбутнім абітурієнтам упевнено йти до своєї мети.

Другий День відкритих дверей відбувся за графіком 13 лютого.

Елеонора ГРИГОР'ЄВА

I-й ЕТАП ОЛІМПІАДИ

З 18 лютого 2016 року у конгрес-холі інституту протягом двох днів проходив I-й етап Всеукраїнської Олімпіади з живопису, в якому взяли участь понад 40 студентів усіх курсів факультету декоративно-прикладного мистецтва та факультету дизайну.

З великим бажанням у перші дні учасники писали портрет з натури. Уважно спостерігали за їх роботою доценти кафедри живопису Л.Голембовська, В.Копайгоренко та ст.викладач О.Довганенко.

Наступні два дні студенти працюватимуть над самостійно обраними пейзажами. Після закінчення журі конкурсу, до складу якого увійшли в.о.ректора інституту О.Полтавець-Гуйда (голова), доценти кафедри живопису Л.Голембовська, С.Одайник, В.Копайгоренко, ст.викладачі О.Довганенко, Н.Полтавець, С.Галчанський (члени журі), за результатами конкурсу визначат 2-3 переможців, які візьмуть участь у II етапі Олімпіади.

Традиційно після цього творчого конкурсу в інституті проходитиме виставка, на якій експонуватимуться студентські роботи і відбудеться їх обговорення.

Оксана ГОРБАЧ

Про відповідність. Про авторитет...

У мистецьких вищих навчальних закладах навчальний процес здебільшого має практичний характер, що передбачає виявлення особливих творчих якостей у кожного студента. Якщо ж говорити про теоретичний бік справи, то через природні властивості образотворчого мистецтва, роз'яснення цього феномену (тобто, самого художнього твору) можливе значно пізніше. Справа ця належить спеціалістам (теоретикам мистецтвознавства). І це зрозуміло.

Якщо робоча мова спеціалістів технічних, природничих наук базується на «літері», «цифрі», «факті», то в мистецтві – це «лінія», «колір», «пластика» та ін. Такими поняттями художник оперує, мислячи не текстами, а образами, безкінечно «доводячи» суспільству спроможність існування твору, як результату своєї праці, через виставки, конкурси і т.і. Звичайно ж, мистець, у кінцевому рахунку, сподівається на справедливе визнання його творчості, будь то матеріальна винагорода чи кар'єрне зростання у педагогічній діяльності, як у нашому випадку.

До чого я веду. На думку приходять певні спостереження, відповідні аналогії. Від Леонардо да Вінчі не чекали наукового трактату після написаного ним портрета Мони Лізи. У Мікеланджело – після виконаного ним у мarmorі Давида і також від П.Чайковського, С.Лифаря або Б.Гмірі підручників по створенню опер, танцю чи вокалу. У мистецтві все вирішує Божий дар і упродовж століть мистців виховували не вчені, не критики, а

Власна думка

художники-практики, і майстерність передавалася, як то кажуть, «з рук у руки». Тож на мою думку, усі багатства нашого розуму, душі та серця маємо спрямувати на його величність Мистецтво, щоб студентство бачило в своїх викладачах зразок одухотвореного таланту, людину глибоку, якій є що передати молоді.

Що стосується вчених звань, то оцінка суспільства, колег, мистецької спільноти вкрай необхідна творчим людям. І якщо історично так склалося, що держава нагороджувала мистців почесними званнями, логічно, мабуть, привести у відповідність вчені звання до почесних (у мистецьких вищих навчальних закладах). І це буде справедливо!

Якщо ж говорити про мистців нашого інституту, то вченого звання «доцент» давно вже достойно заслужені художники України С.Одайник, Ю.Скаканді та ін., вченого звання «професор» – народний художник України В.Прядка, заслужені діячі мистецтв України – О.Владимірова, Л.Сотник, В.Федічев та ін. У колективі є і викладачі, які мають науковий ступінь кандидата (В.Андріяшко, О.Осадча). Вони також повинні мати відповідне вчене звання. Все це сприятиме подальшому зростанню престижу КДІДПМД ім.Михайла Бойчука в Україні і дасть можливість стояти в одному ряду з провідними творчими вищими навчальними закладами країни – Києва, Харкова, Львова, бути авторитетним і відповідальним.

Валерій ФЕДІЧЕВ,
професор кафедри художніх виробів з кераміки, скульптури, дерева, металу, заслужений діяч мистецтв України

ТЕКСТИЛЬ, СПОВНЕНИЙ СВІТЛА

Свій вернісаж у Центрі Української культури та мистецтва Леся Майданець назвала «Слов'янська легенда (малярство на тканині, gobelen, живопис)». Майстриня - член НСХУ, Європейської текстильної асоціації, доцент Київського інституту декоративно-прикладного мистецтва та дизайну ім. М. Бойчука, кандидат мистецтвознавства. Це перша

Представлена в експозиції колекція gobelenів і батиків витримана у пізнаваному авторському стилі, але водночас має і гостровиразний національний характер. Це відчувається завдяки її глибинному проникненню у закований світ древньої символіки і знакових систем («Слов'янські мотиви», «Знак Сонця», «Слов'янська легенда»), оригінальним інтерпретаціям українського орнаменту («Трипілля», «Україно моя», «Весна іде, красу несе»), ліричності світу творчої фантазії авторки («Благовіст», «Живуть тополі у мені», «Сурми вічності»).

Приваблює і майстерне володіння Лесею художніми матеріалами: заворожує магія делікатної вовняної пряжі («Осеня», «Зачарований птах»), пульсація кольору в малярстві на ніжному шовку («Мадонна», «У Гетсиманському саду»). В основі художніх рішень Л. Майданець – динамічні, експресивні та водночас сповнені внутрішнього спокою і гармонії, вшукані за формою композиційні прийоми, що ілюструють такі поетичні gobelenи, як «Присвята Олександрю Сасенку», «Прийдешнє», «Вирій»; орнаментально-пісенні «Самоцвіти», «Маковій», «Київська Русь (триптих)», «І на тім рушникові», які призначені для архітектурного середовища.

Леся Майданець – автор текстильних панно і

gobelenів в інтер'єрах громадських споруд: культурних центрів (концертний зал «Золоті ворота», Київ), шкіл, дитячих садків Чернігівщини, приватних будинків.

На відкритті своєї персоналії Л. Майданець сказала: «Я вірю у вічне, неповторне, сповнене яскравих барв, мистецтво. Ця віра не зраджує мене, вона надає мені нових імпульсів до пізнання, осмислення буття, духовної творчості». Таке ставлення до мистецтва є абсолютною природним для художниці, яка народилася і зростала в мистецькому середовищі зведеного роду Саєнків – Ніни Олександрівни, популяризатора національної мистецької спадщини та Олександра Феропонтовича, народного художника України.

Зоя ЧЕГУСОВА,
заслужений діяч мистецтв України

ретроспективна персональна виставка, котра знаменує 25-річний творчий шлях київської художниці-текстильниці, твори якої неодноразово експонувалися в галереях Парижа, Афін, Ерфурта та Магдебурга, Торонто й Едмонтон, Чикаго та Філадельфії, Сіднея і Канберри тощо.

Джерелом натхнення Лесі Майданець впродовж чверті століття є древнє українське мистецтво, особливо Трипілля і доба Київської Русі. Її хвилюють знаки, символи, орнаменти як образи, що народжувалися саме на українській – слов'янській землі. Їй цікаві давні писанкові мотиви, які вона по-своєму осмислює, трансформує і дає їм нове життя разом зі своїм баченням. Художниці близькі такі семантичні образи, як «Дерево життя», «сонце», «птахи», знаки Всесвіту, християнські сюжети, які часто зустрічаються в її творах.

Заслуженому діячеві мистецтв України Валерію Семеновичу Федічеву виповнилося 70. Народився він на Луганщині у листопаді 1945 року. 1967-го закінчив відділення скульптури Луганського художнього училища. Потім були роки навчання у Київському художньому інституті, в аспірантурі – у творчій майстерні народного художника СРСР В.З.Бородея, якого вважає своїм учителем.

Ще за молодих років творчі роботи Валерія Федічева беруть участь у конкурсах та виставках у Німеччині, Японії, Норвегії, Росії. І дотепер багато з них прикрашають парки та площі в цих країнах.

З роками поступово викристалізується напрям, у якому скульптор найбільш повно себе виражає – це, переважно, історичний портрет та пам'ятники видатним діячам історії та культури. Одним з перших був створений ескізний проект пам'ятника співакові Борису Гмирі (1975 року автор отримав 1-у премію). Потім були скульптури Ярослава Мудрого та М.І.Лобачевського для Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського, І.Сірка та галерея скульптурних портретів діячів науки: М.Боголюбова, С.Давидова, О.Ситенка, Й.Штокала, виконаних на замовлення Інституту теоретичної фізики АН України.

У Валерія Федічева особливий підхід до портретного жанру, для нього це не стільки фіксація деяких характеристик особливостей (індивідуальних чи навіть національних), скільки концентрація епохи в певній точці, якою для автора є людське обличчя.

У доробку митця паркова скульптура, горельєфи. Серед них виконана у бронзі трифігурна композиція фонтана «Пробудження»

ВАГОМИЙ ТВОРЧИЙ ДОРОБОК

для міста Лозова на Харківщині, «Козацькому роду 500 років немає переводу», встановлена у Харкові. А один з горельєфів, що особливо цінує автор, «Курська битва» знаходиться у Меморіальному комплексі «Національний музей ВВВ 1941–1945 р.р.».

Образи, створені майстром у живописі та акварелі, скульптурно-об'ємні, привертають увагу прозорість повітря, вміння показати далечінь, легкі, чисті барви небес.

Всі скульптури майстра об'єднують лаконізм та виразність художнього образу. Іноді вони сповнені світлої печалі та філософських роздумів («Адам і Єва», «Світлий ангел», «Вершник»). А деякі мають присмак суб-

лімованого еротизму, без якого мистецтво взагалі було б неможливим («Двоє», «Двоє. Танок», «Двоє. Пошуки третього виміру», «Апулей»). В.Федічев часто вдивляється в давнину («Портрет з минулого», «Моя школа, якої вже нема», «Мотиви з грецької міфології»), немов намагаючись розгадати таїну поєднання часу. Йому це вдається. Творчість Валерія Федічева розвивається в руслі сучасного мистецтва, але базується на фундаменті класичної спадщини.

Валерій Семенович Федічев має три персональні виставки (1995, 1997, 2005). Нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР. Йому присвоєно високе звання заслуженого діяча мистецтв України. Роботи майстра, окрім того, що прикрашають парки й площі, зберігаються у музеях України, приватних колекціях у Харкові та Лозовій, Києві та Миргороді, Пінні під Дрезденом.

Шановного Валерія Семеновича щиро вітаємо з ювілеєм, бажаємо добра і щастя, подальших творчих успіхів!

Оксана ЛАМОНОВА

НОВЕ ВИДАННЯ

кожного з розділів включено тексти з поясненнями та словниками.

До найкращих авторських робіт українського генія додано «Модель типових слів та фраз для вживання при описі картин англійською мовою». Це розширить мовний горизонт опанування матеріалом, активізує емоційну відкритість його сприйняття, допоможе реалізувати ідею креативності як ключову ланку навчального процесу.

Після кожного тексту є текстові вправи на закріплення слів, словосполучень, на вміння проводити аналіз, дискусію за визначеною темою.

Посібник сприятиме поглибленому вивченню професійної англійської мови студентами мистецьких навчальних закладів.

ВЛ.ІНФ.

Студентські твори у Київській фортеці

Одна за одною проносилися епохи над Київською Руссю та її столицею – Києвом. Низка століть, сповнених ворожими навалами, залишала по собі незагоєні позначки на тілі міста над Дніпром. Часи минали, змінювалися тільки нападки та назви частин світу, звідки вони сунули на бідолашну Україну.

Для захисту проти ворогів і створювалися потужні фортеці і це була життєва позиція влади України-Руси та Європи, адже наші фортеці споруджувалися не для агресії, а для оборони. Серед подібних споруд, які дожили до наших часів – Київська фортеця, що стала музеєм.

Саме його адміністрація запросила «бойчуківців» студентів нашого інституту, представити твори декоративно-прикладного мистецтва у відреставрованій галереї. У своєрідному залі музею-фортеці зовсім повному розкрилися монументальний живопис (ікони), кераміка, вироби з

металу, дерева: твори гармонійно вписалися у склепіння старовинної арки. Архітектура і колоритна атмосфера виявилися напрочуд вдалими фоном для виставлених робіт. Це відзначила у своїй промові на

честь відкриття виставки в.о. ректора нашого інституту Оксана Полавець-Гуйда. На обличчях відвідувачів – приємний подив від побаченого. Адже на стінах старовинної фортеці висіли вишиті полотна, у залі стояли моделі костюмів, була представлена експозиція коштовностей, виготовлена нашими ювелірами. Виставка вдалася на славу. Адже слава та її супутниця – реклама дуже потрібні молодим митцям. Нам є що показати, є чим здивувати Київ!

На добрі слова заслуговують Василь Лашко, який допоміг у створенні експозиційного ансамблю та Юлія Полтавська, організатор заходу.

Окрема подяка в.о. директора Київської фортеці Оксані Новиковій-Вигран, адже завдяки їй відвідувачі побачили, як на тлі сірих стін фортеці розквітає у новому ракурсі народне мистецтво.

Іван ГУПІК
член НСХ України,
художник.

ЄДНІСТЬ ОБРАЗУ ТА ФОРМИ

Днями побачив світ альбом «Графіка Петра Печорного». Видання присвячене творчості народного художника України, професора, завідувача кафедри художніх виробів з кераміки та скульптури нашого інституту.

Митець-кераміст, живописець і графік Петро Печорний отримав фахову освіту спочатку в Київському училищі декоративно-прикладного мистецтва у Лаврі, а потім в Ленінградському вищому художньо-промислому училищі ім. В. І. Мухоморова (нині Санкт-Петербурзька державна художньо-промислова академія) на факультеті декоративно-ужитко-

вого мистецтва зі спеціальності «Кераміка, скло».

«Графіків – багато, а майстерних керамістів – обмаль», – так визначив після закінчення навчання свій подальший творчий шлях П. Печорний. Та здобувши освіту кераміста, він і графіці не зрадив. Освоїв чи не всі її техніки: естамп, лінорит, офорт та літографію. Працював тушшю, пером і пензлем, у різних олівцевих техніках, сангіною, пастеллю, аквареллю, гуашшю, фломастером. Також і в техніках малярських – темперою та олією.

У свої 83 митець знаходиться у постійних мистецьких пошуках, збагачуючи сучасний арт-простір

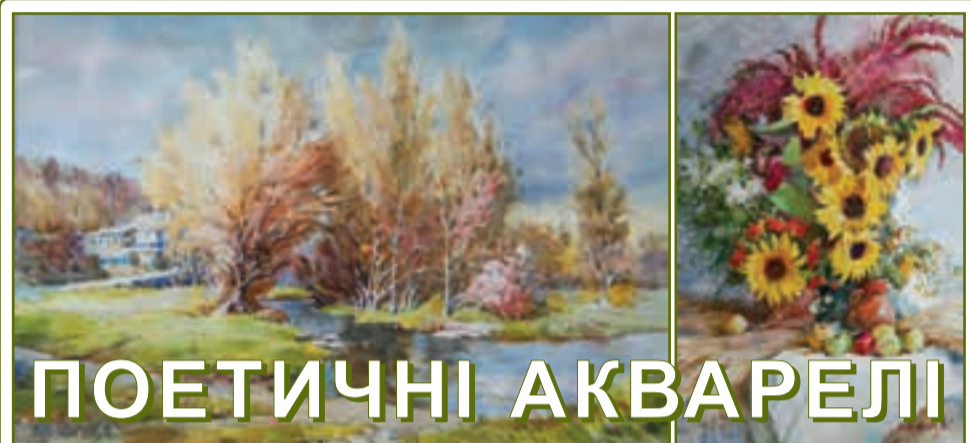
новими творами, в яких оспівує душу нашого народу. В творчому багажі П. Печорного різні види мистецтва: скульптура, живопис, кераміка, графіка. І в кожному він розкривається як самобутній майстер високого професійного рівня. Він яскравий представник українського сучасного мистецтва, в творчості якого вдало поєдналися традиційна народна орнаментика з яскравою декоративністю та неповторною самобутністю. Митець черпає натхнення в фольклорній тематиці, літературних героях, символах та кодових знаках багатовікової української історії, використовує характерні особливості модернових та авангардних світових стилів. І органічно поєднує їх, створюючи свій власний стиль умовної образності та українського духу.

В даному альбомі Петра Печорного представлені тільки графічні роботи художника, які дають можливість побачити трансформацію світогляду і творчості мистця з 1979 по 2012 роки. Прекрасне академічне видання, оригінальні, сповнені філософського сенсу роботи, майстерність, витонченість малюнків – все це порадує і фахівців образотворчого мистецтва, і тих, хто тільки ступив на цей творчий шлях.

Залишається побажати Петрові Петровичу Печорному міцного здоров'я, творчої наснаги. І додати, що невдовзі вийде ще одне видання – «Кольорова графіка».

Володимир ПІДГОРА,
Заслужений діяч мистецтва України

ТЕКСТ НЕ ПРИСЛАЛИ :(

ПОЕТИЧНІ АКВАРЕЛІ

Трапляється так, що і серед зими розквітає краса. В цьому змогли переконатися друзі та колеги завідувача кафедри рисунка, професора Василя Шпака, які завітали на відкриття виставки його акварелей з нагоди 65-річчя від дня народження. Це вже не перша персональна виставка, яку влаштовує Василь Олексійович на кафедрі рисунка. До того він експонував екслібри, виконані в різних графічних техніках, а також серію натюрмортів, написаних аквареллю та олійними фарбами. Зазначимо, що і сьогоднішня викликала неабияку цікавість у відвідувачів. Багато теплих слів було сказано ювілярові відомими митцями та педагогами інституту. Серед них заслужений діяч мистецтв, професор В. Сергєєв, в. о. ректора, заслужений художник О. Полтавець-Гуйда, народний художник В. Прядка, заслужений діяч мистецтв Л. Сотник, народний художник П. Печорний, кандидат мистецтвознавства В. Андріяшко, декан факультету дизайну П. Добровольський та інші. Їхні виступи засвідчили високий авторитет Василя Шпака, як талановитого художника, який досконало володіє аквареллю, технікою досить непростою, що не кожному дається в руки. Унікальність творчої особистості митця полягає в тому, що він успішно поєднує заняття живописом з педагогічною діяльністю та теоретичним осмисленням мистецьких проблем, зокрема, викладанням акварелі у художніх вузах. Слід нагадати, що В. Шпак є автором навчального посібника «Основи живопису. Акварель» (Київ, 2013 р.), на сьогодні найбільш

ґрунтовного видання в Україні.

Згадуючи минуле, Василь Олексійович розповів, що перше знайомство з акварельним живописом відбулося ще в дитинстві, завдячуючи його дядькові Андрію В'юнику, графіку та мистецтвознавцю, який дав йому перші професійні поради. Згодом було знайомство з відомим художником Василем Перевальським, який готував Шпака

но, з художнім смаком. Головне для мистця не самовираження, а бажання показати красу довкілля, що втілюється в яскравій соковитій м'якоті кавунів, в розмаїтті квітів, у теплом осінньому кольорі гарбузів. З року в рік він наполегливо повертається до цих улюблених сюжетів, намагаючись знову і знову написати їх все виразніше. Мені особисто на цій виставці найбільше сподобався натюрморт з півоніями (2015 р.) свіжістю фарб та гармонійністю колориту. Крім натюрмортів, ми побачили також три пейзажі та етюд до портрета матері художника – данина вдячної пам'яті про рідну людину.

Звертаючись до жанру пейзажу, В. Шпак обирає близькі для себе мотиви, як наприклад, краєвиди його рідного села. Або Києво-Печерську лавру, до якої в своїй творчості він звертається впродовж багатьох років. У цих роботах художник вдається попри камерність, ліричність, які властиві акварелі, наблизитися до картинного вираження мотиву. Надзвичайно майстерно вдалося Василеві Шпаку передати блиск золотих лаврських бань на тлі дощового весняного неба. І хоч всім експонованим творам властива чітка деталізація форми (може інколи й надмірна), завдяки чистим, яскравим кольорам вони набувають декоративної виразності і добре читаються на відстані. Загалом виставка Василя Шпака справляє гарне, позитивне враження, відчувається, що художник з любов'ю працював над своїми творами. Побажано Василю Олексійовичу творчого натхнення та подальших мистецьких звершень.

Олексій БАЗИЛЕВИЧ,
доцент кафедри
рисунка

р.), на сьогодні найбільш

Давно знаю Василя Шпака як людину наполегливу та цілеспрямовану. Як художник він є послідовним в своїй прихильності до реалістичного напрямку в мистецтві. Його акварельний живопис традиційний, в хорошому розумінні цього слова. Володіючи багатьма технічними прийомами акварелі, він використовує їх тактов-

КРИЗЬ БУРІ І РОКИ

Щороку 30 жовтня в Київському державно-прикладному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука відзначається День пам'яті видатного українського художника-монументаліста, іменем якого названо не лише цей художній навчальний заклад, а й мистецька течія, яка стала знаковим явищем в Україні на початку XX століття.

Традиції художників-бойчуків, представників «розстріляного Відродження» зберігають студенти й викладачі інституту. У жовтні 2015 року в КДІДПМД імені М. Бойчука відбулася надзвичайна подія – понад 80 творів української художниці-графіки Марії Євгенівни Котляревської (1902-1984) передав на постійне зберігання син бойчуківки Михайло Дмитрович Кульбак.

У виставковому залі інституту розгорнуто виставку Марії Котляревської, яка була однією з найталановитіших учениць Івана Падалки. Майбутня художниця народилася на Донбасі, згодом її сім'я переїхала до Дніпропетровська, де пройшли дитинство та юність Марії, де вона отримала перші уроки художньої майстерності.

Закінчивши Харківський художній інститут, де крім Івана Падалки її педагогами були відомі українські художники-графіки Олексій Маренков і Василь Єрмілов, Марія Котляревська дуже швидко знайшла власний стиль, свою тему, яку блискуче інтерпретувала у графічних аркушах, створюючи епічні образи людей часів лихоліття громадянської війни («Махновці», «Повстанці», «Партизани»).

Представлені на виставці роботи вражають різноманітністю сюжетів, ритмів, вмінням створювати графічні композиції, використовуючи кожен міліметр аркуша. Художниця виконувала твори на теми народного життя й побуту («Продають насіння», «Молочниця», «Жінка з дитиною», «Студентки» та ін.). Ілюстрації, створені Марією Котляревською до творів української та західної класики, вирізняє самобутність авторської думки, яскравість зображуваних сюжетів, пластичність та особлива, притаманна їй роботам лінійність,

різноманітність ритмів фактур. 30-40 роки у творчому житті Марії Котляревської відзначені творами «Нове село», «Дівчина», «Горе війни».

У 1946 році Марію Котляревську, як і багатьох інших бойчуків, було репресовано. У сталінських таборах вона провела понад шість років. Бажання творити не залишало цю дивовижну жінку й у найскрутніших обставинах. Після повернення із заслання, вона продовжує працювати над ілюстраціями до книг, створює серію дереворитів на тему визначних місць України.

Серед робіт 60-х років варто відзначити ілюстрації до творів О. Пушкіна «Мідний вершник» та «Пікова дама», які друкувалися українською мовою, до українських казок, поеми І. Котляревського «Енеїда», серію ліногравюр «На будівництві Київської ГЕС».

Художниця не полишала творчу працю до самого кінця свого життя, вона працювала над екслібрисами. Останні твори друкувалися в журналі «Мистецтво» датовані 80-ми роками минулого століття.

8 лютого 2016 року в КДІДПМД ім. М. Бойчука відзначатиметься 113 річниця від Дня народження Марії Котляревської, під час якої до музею інституту буде передано автопортрет художниці, створений нею у 20-х роках минулого століття.

Виставка творів бойчуківки Марії Котляревської, розгорнута в Київському державно-прикладному інституті декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука – справжній скарб для всіх тих, хто цікавиться українським графічним мистецтвом 20-80-х років XX століття, вона демонструє його поступ і розвиток.

Юлія ПОЛТАВСЬКА,
мистецтвознавець

Амплітуда буття світового мистецтва емалі доволі складна: від яскравих сплесків до повного занепаду. Драматичною є історія й вітчизняної емалі. Ця надзвичайна техніка, народжена союзом скла, вогню і металу, веде свою історію від Давнього Єгипту, Крото-Мікенської культури, і присутня на наших теренах ще у предметах скіфських часів (відома золота пектораль з Товстої могили /4 ст. до н.е./ оздоблена емаллю). Вона сяяла вершинами ремесла світового рівня за Київської Русі, знаходила власний почерк за доби Бароко... Однак «вічна» техніка, опірна часові і середовищу, виявляється вразливою до суспільно-політичних і економічних умов: тяглість її існування переривалась на століття, зникала на наших землях після татаро-монгольської навали, за Руїни, у рядянські часи... і відроджувалась, власне, в першу чергу завдяки зусиллям окремих особистостей. Ними є і митці - апологети емалі, і ті, хто поцінує, підтримує і практично сприяє її розвою.

Рік, що минає, приніс неабиякий поступ у розвитку одного з найрідкісніших видів мистецтва. Завдяки ентузіастам, які рішучими діями реалізували в життя ідею відродження вітчизняної емалі Олександра Бородая та, власне, давно існуючий культурний запит – в короткий час у Дніпропетровську з'явився перший в Україні Музей художньої емалі, який планує стати головним спеціалізованим центром, що має на меті збереження і промоції техніки гарячої емалі в нашій країні.

Місія музею - утвердження унікального місця художньої емалі, як самостійного виду декоративного мистецтва, концентрація ресурсів і створення креативного простору для розвитку вітчизняного емальєрства (головним чином у станкових і монументальних формах).

Елітарне за суттю, технологічно непросте і самобутне у зображальних проявах, і зрештою фантастично красиве емальєрство і в рамках теперішньої експозиції демонструє широкий діапазон від традиції до актуальних експериментів, класичні поєднання сюжетів і технік та індивідуальні експресії авторів...

Музей на разі вже зібрав базову колекцію (з тенденцією до постійного розширення) класичних зразків і сучасних авторських творів. Експонуються вишукані взірці французької станкової емалі початку XX ст., виконані у лімозькій живописній техніці, та декоративний посуд з Японії й Китаю у

ФАНТАСТИЧНЕ МИСТЕЦТВО ЕМАЛІ

перегородчастій техніці (Shippo, Cloisonné).

Сучасну «галерею» складено здебільшого з робіт досвідчених майстрів: Олександра Бородая, одного з піонерів вітчизняної емалі Степана Марчука, берегині традицій Неллі Княжковської, емоційного та оригінального Станіслава Юшкова, потужного і схильного до експериментів Устима Федька та ін. Представлені роботи нової хвилі митців, причарованих емаллю нещодавно: Марії Луцик, Олександра Антонюка, Вячеслава Апета.

Музей українського живопису в Дніпропетровську, Музей художньої емалі продовжили започатковану з ініціативи відомого емальєра і мистецтвознавця Юлії Бородай (1974-2012) низку фестивалів емалі в Україні (попередні відбувались в стінах Національного музею українського народного декоративного мистецтва 2009 і 2013 рр. у Києві) та представили Міжнародний фестиваль емалі у Дніпропетровську (9 жовтня - 30 листопада 2015р.).

Цей захід покликаний накреслити спадкоємність традицій, тенденцій і напрямків у художній емалі України та світу, які на початку XXI століття збагачуються завдяки новим естетичним поглядам, сміливим експериментальним пошукам художників, комбінації нетипових матеріалів.

Програму Фестивалю склали: міжнародний симпозиум з емалі, відкриття першого в Україні Музею емалі, виставка, круглий стіл для емальєрів, майстер-класи, лекції, екскурсії залами для зацікавлених, видання каталогу.

Дніпропетровчани мали нагоду ближче познайомитись з малознаним дотепер в регіоні, але харизматичним і багатообіцяючим мистецтвом у доробку 34 українських і 10 зарубіжних митців: з Чехії, Франції, Польщі та Чуваської республіки (РФ). У доволі потужній фестивалній (близько 200 робіт)експозиції, що розташовувалась на двох поверхах Музею українського живопису, вдалося репрезентувати різноманітність регіональних

типів та індивідуальних творчих шляхів авторів та емальєрських технік, оригінальність ідей та віртуозність майстерності, універсальність художньої мови та багатство потенціалу самого матеріалу, традицію і новаторство.

Пошук нових ідей і форм їх втілення є однією з основних рис сучасної художньої емалі, що спостерігаємо у роботах українських митців О. Бородая, У. Федька, М. Ніколаєва, В. Тимка, С. Юшкова. Сміливі поєднання матеріалів, динамічність у вираженні задуму і неприборкана жага до технологічних експериментів окреслюють уподобання цих художників, інтригуючи непередбачуваністю їх мистецтвознавця.

Найширше представлені метаморфози творчості метра українського емальєрства Олександра Бородая: від автентично-романтичних інсталяцій з кінця 1980-х - початку 1990-х рр. («Ярмо», «Пращури», «Коліска для ненародженої дитини») (у співпраці з О. Бабаком), до надзвичайної за рівнем майстерності й філософської глибини «Людини, у якої відтято серце»(1998) та його «космічних» і одночасно дещо гірко-іронічних останніх творів.

Потішив глядачів різними за образним і технічним діапазоном, але безперечно майстерними композиціями киянин Михайло Ніколаєв: його роботи («Галактика», «Уран-володар неба», «Благовіщення, або цифровий ангел» та ін.) об'єднані темою вічного і величного, однак без жодного натяку на пафос.

Дуже цінними експонатами виставки з точки зору історичний ретроспективи розвитку сучасної української емалі були одні з перших робіт «старійшин цеху»: ювеліра, киянина Віталія Хоменка (триптих «Передчуття», 1983р., «Седнівський пейзаж», «Поділ інтелекту» та ін.) та монументаліста дніпропетровчанина Вячеслава Данилова (представив близько 20 робіт у персональній залі). Ці художники почали працювати з унікальною (як на той час в Україні) технікою дещо паралельно, стикаючись з труднощами першопроходців, маючи різні творчі задачі й методи їх вирішення.

Загалом виставка збрала твори практично всіх митців різних генерацій, які займаються станковою емаллю в нашій країні. Цікаво відзначити відмінність творів європейців(французів К. Міранд,

Р. Паніс, Е. Рексо Паніс, А. Валвелде, А.-С. Музіо), котрим притаманний переважно абстрактний підхід, що вирізняє їх з-поміж домінуючої предметності праць українців.

Міжнародний симпозиум в рамках Фестивалю емалі вшанував своєю участю один із легендарних митців-народний художник Чувашії (РФ)Праскі Вітті: і колекція Музею поповнилась роботами цього емальєра світового рівня, що як завжди, бездоганно поєднують лірико-епічний зміст з рафінованою графічною формою.

Треба зазначити: робота з емаллю фактично унеможливила розрив зв'язку зі спадщиною, залишеною попередніми поколіннями. Свобода оперування емоціями глядача впливає з рівня майстерності митця. Важливим чинником існування мистецтва емалі, окрім технологічної складової, та окрім шляху експериментів, є також принцип особистісного контакту, навчання у майстра, який погоджується з місією розширення кола неопитів і ділитися з ними досвідом. Так, можна констатувати, що в О. Бородая вчилися емалі Т. С. Колечки, У. Федько, Т. Ільїна, А. Рябчук, Т. Древева-Баркер, С. Юшков, І. Моргунов, О. Єрофеева, В. Апета і О. Антонюк є учнями вже С.Юшкова, а М.Луцик і М.Зенькова отримали ази мистецтва емалі від Т.Ільїної, навчаючись на кафедрі монументально-декоративного мистецтва нашого інституту. І всі вони, разом з емальєрами-одинаками, тепер складають кольорову палітру українського емальєрства, продовжують творити і розвивати художню емаль.

Міжнародний Фестиваль продемонстрував, що сьогодні мистецтво емалі, без прив'язки до його національного походження, є результатом прагнення художника виразити власну індивідуальність, авторську філософію, свої життєві і світоглядні позиції (що сублимується у творчості кожного з них), та має стати одночасно і своєрідним орієнтиром для подальшого розвитку емалі в контексті національної культури України та світової художньої емалі, а також чудовим досвідом для кожного з авторів на шляху розкриття власної творчої особистості.

Тетяна ІЛЬІНА,
організатор і куратор міжнародних фестивалів емалі в Україні, доцент кафедри монументально-декоративного мистецтва інституту

